

המבקר הפנימית

הנדון: תמצית דוח ביקורת בנושא: זיכוי בגין תשלום מזונות וכלכלת ילדים

רקע

1. כתוצאה מבדיקת תלונות אשר הצביעו על כך שקיימת חוסר ידיעה לגבי סעיפי פקודת מס הכנסה הרלוונטיים ולדרך הטיפול בדוחות בהם מתבקשים זיכוי של מזונות ו/או כלכלת ילדים ונוכח ההבנה, כי בטיפול בסוגיה זו יש להביא חיסכון ויעילות לרשות המיסים, הוחלט על עריכת ביקורת בנושא.
 2. מעיון בסעיפי פמ"ה הרלוונטיים, עלה:
 - 2.1 על פי סעיף 40(ב)(2), העוסק, בין היתר, בזיכוי בעד השתתפות בכלכלת ילדים: "הורים החיים בנפרד יקבל ההורה הזכאי לנקודות זיכוי לפי פסקה (1), נקודות זיכוי אחת נוספת ואם כלכלת ילדיהם מחולקת ביניהם יקבל ההורה שאינו זכאי לנקודות זיכוי על פי פסקה (1) נקודות זיכוי אחת או חלק ממנה לפי חלקו בהוצאות הכלכלה". זיכוי זה מתבצע על ידי שידור השדה 029 בשומה-כלכלת ילדים.
 - 2.2 על פי סעיף 40א: "בחישוב המס של גרוש שהוא או בן זוגו משלם מזונות לבן זוגו לשעבר, והוא נשוי לבן זוג אחר, תובא בחשבון נקודות זיכוי אחת". זיכוי זה מתבצע על ידי שידור השדה 028 בשומה-תשלום מזונות.

ממצאים

3. לדוגמא, מממצאי בדיקת תלונה מסוימת עלה:
 - 3.1. הנישום הגיש דוח למס הכנסה לשנת 2016, בשידור השומה, הוזנו שדה 028-תשלום מזונות וכן שדה 029-כלכלת ילדים.
 - 3.2. מעיון בפסק דין הגירושין, שצורף להעתק הדוח הוגש, והועבר לעיונו, עלה כי על הנישום להשתתף בכלכלת ילדיו אך הוא לא חויב בתשלום מזונות לגרושתו.
 - 3.3. לאחר פניית חטיבת הביקורת, תוקנו שומות הנישום לשנים 2015 ו-2016, כדלקמן: בשנת 2015 נוסף לשומה שדה 028-תשלום מזונות למי שנישא בשנית. בשנת 2016 הושמט מהשומה שדה 029-כלכלת ילדים. כתוצאה מהתיקון, ניתנה לנישום נקודות זיכוי בשדה 028 תשלום מזונות לבן זוג, בכל אחת משנות המס הנ"ל.
 - 3.4. מן המקובץ ומפסק הדין עלה, כי לנישום שבנדון, אשר נישא בשנית ומשתתף בכלכלת ילדיו, יש לשדר זיכוי בשדה 029 בלבד בשידור השומה. קרי, יש להחליף שדה 028 שקיים בשומות בשדה 029-כלכלת ילדים. יודגש, כי מפס"ד לא עולה כי הנישום משלם מזונות לגרושתו, כאמור בסעיף 2.2 לעיל.
 - 3.5. בעקבות ממצאי הבדיקה, התגבשה בחטיבת הביקורת הערכה כי המקרים בהם נפסק בפס"ד הגירושין תשלום מזונות לגרוש/ה, די נזירים ובפרט מקרים בהם נפסק, בו זמנית, גם תשלום מזונות לגרוש/ה וגם השתתפות בכלכלת ילדים.
 - 3.6. מבדיקת הביקורת עלה, כי בשנים 2017-2020, קיימים 547 מקרים ובהם שודר בנוסף לשדה 029 גם שדה 028 (להלן: "זיכוי כפול") וכי קיים חוסר אחידות בין משרדי השומה בנושא זה. במשרדים מסוימים קיימת כמות ניכרת של דוחות בהם נדרש זיכוי כפול ובמשרדים אחרים הכמות מעטה, לדוגמא: במשרד מסוים נמצא כי קיימים 68 דוחות, שהוגשו לשנים 2020-2015 ובהם שודר בנוסף לשדה 029 גם שדה 028. שלחנו למשרד השומה את רשימת הדוחות בהם נדרש זיכוי כפול, לצורך בדיקה ותיקון במידת הצורך. מבדיקת המשרד עלה כי מתוך 68 הדוחות:
 - 6 דוחות התיישנו עד למועד הבדיקה.
 - 4 דוחות עם שומה סופית.
 - 43 דוחות תוקנו- לאחר שהתברר כי מגיעה רק נקודות זיכוי עבור כלכלת ילדים ואין תשלום מזונות לאישה
 - 9 דוחות בטיפול מול מייצגים.
 - 1 מהדוחות הצביע על כך שמגיע לנישום זיכוי כפול.
 - 5 דוחות טרם נבדקו על ידי המשרד.

המבקר הפנימית

מן המקובץ עולה, כי במרביתם המוחלט של הדוחות נדרש ושולם זיכוי ביתר.

3.7. לעומת זאת, במשרד אחר שבוקר עלה כי בשנים אלו קיימים 2 דוחות בלבד, בהם נדרש שולם זיכוי כפול.

המלצות

4. התנהלות לא אחידה בין משרדי השומה יוצרת פגיעה בשוויון ועלולה להביא לתחושת קיפוח, שראוי כי רשות המיסים תפעל למנוע או לצמצם.

לנוכח האמור ועקב החשיבות שבהתנהלות אחידה והצורך בגביית מס אמת ועל מנת להביא לחיסכון ויעילות לרשות המיסים בנושא זה:

4.1. המלצנו לסמנכ"לים הרלוונטיים לפעול לתיקון השומות בהתאם לצורך. והדגשנו שניתן לבחון אפשרות של עריכת שומות חלקיות בנושא זה לפי סעיף 145א(א1)(1).

4.2. בנוסף, המלצנו להביא לידיעת פקידי השומה את האמור לעיל ולרענן בקרב עובדי מס הכנסה את סעיפי הפקודה הרלוונטיים.

4.3. עוד המלצנו כי תיבחן אפשרות להוספת הערה/הוספת אילוץ אשר יחייב התערבות לשידור שדה נוסף, בעת הזנת שדה 028 בנוסף לשדה 029 במהלך שידור שומה בשאילתת ISUG.

תוצאות הביקורת

ביום 06/07/2022, קיבלנו את התייחסות הסמנכ"לים הרלוונטיים. המלצות הביקורת התקבלו ויושמו במלואם.